

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Eva HENDRYCH LORENZOVÁ**

Studijní program: Ošetrovatelství

Oponent disertační práce: **doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH**

Školitel: doc. PhDr. Sylva Bártlová, Ph.D.

Název disertační práce: **Komunitní péče o ženu po porodu**

1. Aktuálnosť zvolenej témy

Autorka si zvolila aktuálnu, aj keď v súčasnosti veľmi latentnú tému vo vedecko-odbornej rovine poskytovania starostlivosti v pôrodnej asistencii - a tou je komunitná starostlivosť o ženy. Tento proces skúmania potreby, rozsahu či kompetencií a intervencií pôrodnej asistentky v komunitnej starostlivosti nepochybne môže prispieť k skvalitneniu poskytovanej starostlivosti zvlášť v takej citlivej oblasti, akou je starostlivosť o ženu po pôrode a uspokojovanie jej potrieb v tak náročnom období. Je ale nutné konštatovať, že autorka spracovala tému, ktorá v praxi pôrodnickej starostlivosti je viac-menej „virtuálnou realitou“. Systémovo aj prakticky vykazujeme jej minimálnu komplexnú organizovanú existenciu, štruktúru a prax v starostlivosti o ženu ako v ČR tak aj v SR v porovnaní s inými krajinami EÚ. Takže skúmanie úrovne, obsahu či rozsahu komunitnej starostlivosti o ženu vyžaduje náročný proces s potenciálom skôr poukázať na jej v súčasnosti obmedzenú prax, možnosti v reálnej starostlivosti a hlavne posilnenie jej výkonu v legislatívnej, právnej, odbornej i finančnej implementácii do systému starostlivosti o ženu a dieťa. Veď zo 7230 PA v ČR samostatne pracuje len 156 ako uvádza autorka na str.42. a obdobne je to aj na Slovensku. Takže komunitnú starostlivosť a rozsah poskytovania v absolútnom význame slova je potrebné v súčasnom stave brať s rezervou. Samotná autorka v subkapitole 1.3.2, popisuje súčasný stav a prezentuje závislosť PA v komunitnej starostlivosti na odporúčaní výkonu intervencií lekárom a píše o podmienkach zo strany zdravotných poisťovní i profesijných organizácií, ktoré zatiaľ len deklaratívne konštatujú existujúci stav.

2. Štruktúra a obsahová stránka práce

Autorka zvolila veľmi vhodnú štruktúru práce, ktorá logicky a systematicky zahŕňa všetky odborné, obsahové a vedecké aspekty danej problematiky. Spracovaním aktuálnych a

najnovších poznatkov ponúka autorka ucelený obraz, ktorý má kompaktný odborný obsah, a ten je vodítkom a teoreticko-odbornou bázou pre výskum v tejto oblasti poznania.

Je vidieť, že autorka je v tejto oblasti poznania a problematike výborne zorientovaná a obsahová stránka práce napĺňa očakávania poznania tejto problematiky ako po obsahovej stránke, tak i podľa rozsahu spracovania daných informácií, ktoré sú podané až nad rámec štandardu.

3. Preukázanie teoretických vedomostí k danej téme

Teoretický základ, informácie a vedomosti, ktoré autorka deklaruje v teoretickej časti svojej práce zodpovedá náročným kritériám žiaducich poznatkov spracovanej témy. Veľmi exaktne definuje základné pojmy, ktoré vysvetľuje a podrobne popisuje na základe vlastných vedomostí a potencuje ich použitím korektnej domácej i zahraničnej literatúry, ktorá sa touto problematikou zaoberá. Teoretická časť práce je zvládnutá na veľmi dobrej odbornej i obsahovej úrovni.

4. Metodologická a metodická stránka práce

Autorka si vhodne zvolila metodiku svojho výskumu v praktickej časti práce, v ktorej jasne a zrozumiteľne definuje výskumný problém, cieľ i čiastkové ciele výskumu a kladie výskumné otázky na ktoré hľadá odpoveď. Stanovila si päť hypotéz – východiskovú aj dielčie hypotézy, kde predpokladá určitý výskyt javu, ktoré výskumným procesom a vhodnou metodikou vyhodnocuje a generuje jasné výstupy. Vzorka respondentiek je primerane početná vo vzťahu k riešenej téme. Autorka veľmi podrobne popisuje metodiku výskumu, jeho delenie na kvantitatívnu a kvalitatívnu časť, analyticky vysvetľuje a zdôvodňuje výber výskumných metód, spôsob hodnotenia výstupov od stanovenia kritérií až po voľbu, popis a využitie jednotlivých druhov dotazníkov ako základného výskumného nástroja. Autorka veľmi korektne odkomunikovala použitie štandardizovaných dotazníkov so zahraničnými autormi a validovala ich. V časti 4 Výsledky je diskutabilná výpovedná výskumná hodnota informácií z tabuľky 8,9 10, keďže autorka tieto informácie v hodnotení výstupov nevyužila. Sama ich uvádza ako kritériá výberu respondentiek (na str.95), ale považuje ich pri výskume ako nedôležité ev. podružné. Trochu vyrušuje tabuľka č.20 (str.115) „Názor respondentky na prostredie komunity v ktorej žije“ (je jasné, čo je definícia a charakteristika pojmu „Komunita“?). Má autorka na mysli prirodzené životné, domáce, osobné prostredie respondentky, ktoré nazýva komunitou? Taktiež je diskutabilná reliabilita hodnoteného výsledku z tabuľky č.26 (str.119), kedy matematicky vyšla štatistická významnosť, avšak pri vzorke 8 z 56 žien, čo je 14% nemožno

tento jav zovšeobecňovať. Vzťah skúmaných premenných a ich význam v tabuľke č. 27 je významovo, z pohľadu súvislostí premenných a kontextu témy nezrozumiteľná a nevýpovedná. Výsledky z kvantitatívneho výskumu vo väčšine nevykazujú štatistickú významnosť, ale sú cenné pre ďalšie smerovanie a nazieranie na komunitnú starostlivosť. Kvalitatívna časť výskumu je spracovaná podrobne na dobrej odbornej úrovni za využitia vhodných výskumných a vyhodnocovacích metód. Výsledky majú dobrú výpovednú hodnotu vo vzťahu k očakávaniam žien od komunitnej starostlivosti. Možno vytknúť nedostatok štylizácie a tým nízku relevanciu dotazníkovej otázky v tabuľke č.51 (str.142) kde autorka komparuje názor a postoj žien na komunitnú starostlivosť aj u tých, ktoré jej služby využili, aj tie, ktoré komunitnú starostlivosť nepoznajú a nevyužili ju. Vyžaduje ich názor na odporúčanie či neodporúčanie ostatným ženám - teda celoplošne. Ciele práce, vymedzenie predmetu výskumu, metodológia i spracovanie empirickej časti je na veľmi dobrej úrovni, je absolútne analytická, zrozumiteľná, podrobne do detailov jasne popísaná a zdôvodnená. Vyhodnotenie výsledkov a ich interpretácia zodpovedá výskumnému postupu a procesu vo vzťahu k stanoveným cieľom a očakávaným predpokladom stanoveným v hypotézach.

5. Práca s literatúrou (rozsah, štruktúra, reprezentatívnosť, dodržanie citačnej normy)

Autorka dokazuje výbornú prácu s literatúrou, ktorá je zastúpená domácimi i zahraničnými titulmi, je reprezentatívna, štandardná, primeraná danej téme. Autorka veľmi výrazne pracovala s literatúrou najmä v časti Diskusia a pri porovnávaní vlastných výsledkov s inými autormi, ktorí sa danej problematike venovali v svojich štúdiách. Citačná norma bola dodržaná.

6. Formálna stránka práce

Formálna stránka zodpovedá úrovni a náležitostiam dizertačnej práce, štylizácia a gramatická stránka práce vykazujú nedostatky, ktoré nie sú náležité a hodné tohto typu práce.

7. Záver

Predložená dizertačná práca spĺňa kritériá na požadovaný typ práce po odbornej, obsahovej i rozsahovej stránke. Odporúčania pre prax sú vygenerované jednak z vlastnej empirie, ale taktiež kopírujú názory domácich i zahraničných expertov. Sú v skôr v konštatačno -deklaratívnej ako praktickej rovine, komunitná starostlivosť o ženu sa javí ako beh na dlhé trate a vyžaduje si veľa odborného-profesijného ako i spoločenského úsilia.

Na základe uvedeného **odporúčam** ctenej komisii prijať prácu k obhajobe.

Otázky oponenta:

1. Ako si vysvetľujete, že je v mnohých výskumných položkách vykázaná štatistická nevýznamnosť pre efektivitu, potrebu či dokonca nevyhnutnosť implementácie komunitnej starostlivosti od samotných žien? (Ako sa teda javí reálna potreba komunitnej starostlivosti?)
2. Akými argumentami by ste dokazovali potrebu ev. nevyhnutnosť zavedenia, rozvoja a plošnej implementácie komunitnej starostlivosti o ženu v odborných kruhoch alebo poisťovniach?
3. Zodpovedzte prosím Vašu záverečnú otázku zo str.205 „Ako Vami spracovaná téma dizertačnej práce obohatila vedný odbor ošetrovateľstvo?“
4. Myslíte si, že komunitná starostlivosť o ženu po pôrode je a má byť kompetenciou sestier, pôrodných asistentiek, alebo potenciálne iných zdravotníkov pracujúcich v zdravotníctve?

Prešov, 12.08.2019

podpis oponenta
doc.PhDr.Štefánia Andraščíková,PhD.,MPH

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Eva HENDRYCH LORENZOVÁ**
Studijní program: Ošetrovatelství
Oponent disertační práce: **doc. PhDr. Mária Boledovičová, PhD.**
Školitel: doc. PhDr. Sylva Bártlová, Ph.D.
Název disertační práce: **Komunitní péče o ženu po porodu**

• Aktuálnost zvoleného tématu

Materstvo, podľa autorky, predstavuje pre každú ženu veľkú životnú zmenu, ktorá sa dotýka nielen telesnej, ale aj psychickej a spirituálnej stránky. Žena sa matkou nerodí, ale stáva sa ňou a preto potrebuje odbornú pomoc a podporu vo vytváraní tejto role. Narodenie dieťaťa je nielen začiatok života, ale aj za začiatok materstva a otcovstva. Autorka poukazuje na naliehavú potrebu realizácie komunitnej ošetrovateľskej starostlivosti pôrodnej asistentky o ženu v popôrodnom období, ku ktorej patrí podpora fyzického, psychického zdravia, edukácia, preventívne opatrenia, ale aj podpora fungovania zdravej rodiny a empatické zžívanie sa s novorodencom a podpora laktácie. WHO uznáva pôrodné asistentky za erudované odborníčky, ktoré majú potrebné vedomosti a praktické zručnosti v starostlivosti o ženu v počas tehotenstva, pôrodu i popôrodnom období a komunitné pôrodné asistentky sú pokladané za most medzi zdravotníckym systémom a komunitami ľudí. V Českej republike je dostupnosť zdravotnej starostlivosti o matky a novorodencov veľmi dobrá, prevláda však lekársky model starostlivosti, v ktorom je problematicky dostupná kontinuálna či komunitná starostlivosť pôrodných asistentiek. Komunitná ošetrovateľská starostlivosť pôrodných asistentiek o ženy po pôrode má na našom území hlbokú tradíciu a preto je treba na túto tradíciu nadviazať a podporiť jej obnovenie. Tému dizertačnej práce preto pokladám za vysoko aktuálnu a naliehavú, ktorá poukazuje na rezervy v poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti.

• Stanovené ciele a hypotézy

V súlade s problémom výskumného šetrenia bol stanovený hlavný cieľ a 4 čiastkové ciele, ktoré boli splnené, o čom svedčia prezentované výsledky. Z východiskovej hypotézy sú rozpracované štyri čiastkové hypotézy, ktoré boli štatisticky testované. I keď sa niektoré hypotézy nepotvrdili, výsledky ich testovania priniesli veľa cenných zistení v skúmanej oblasti a námety na ďalšie skúmanie.

- **Metodika**

Metodologická časť dizertačnej práce je jasne a precízne spracovaná. Dizajn dizertačnej práce bol založený na zmiešanom výskume, pričom jednotlivé etapy sú riešené kvantitatívnou a kvalitatívnou metódou skúmania predmetu výskumu. Jednotlivé výskumné metódy sú detailne prezentované, a keďže ide o metódy dosiaľ v ČR nepoužívané, je veľmi cenný ich detailný opis pre ďalšie výskumy v oblasti pôrodnej asistencie. Vysoko oceňujem úzku spoluprácu doktorandky s autormi používaných dotazníkov, Dr. A. Symonom, autorom dotazníka na zisťovanie kvality života žien po pôrode (dotazník MGI) a Dr. S. Thorstensson autorkou MIRF Scale, ktorá umožnila autorke kvalitnú prácu s dotazníkmi. Precízne sú charakterizované výskumné súbory, organizácia výskumu a štatistické metódy spracovania údajov.

- **Zpracování získaných dat, výsledky**

V kapitole 4 Výsledky sú v jednotlivých podkapitolách prehľadne prezentované výsledky výskumu, cez charakteristiku výskumného súboru, opis vybraných javov v súvislosti s ošetrovateľskou komunitnou starostlivosťou pôrodnej asistentky a výsledky testovania hypotéz. V kvalitných tabuľkách sú prehľadne prezentované výsledky štatistického spracovania výskumných dát s vyhlásením o potvrdení, či nepotvrdení hypotéz. Výsledky kvalitatívneho výskumu prinášajú podrobný prehľad výsledných kategórií a subkategórií získaných precíznou analýzou prepísaného textu z výpovedí respondentiek, vhodne graficky doplnených. Výborná diskusia je vedená podľa stanovených cieľov a hypotéz. Vlastné zistenia sú vynikajúco porovnávané s výskumami iných autorov a poukazujú na výborný prehľad autorky v skúmanej problematike.

- **Práci s literaturou**

Podmienkou vedeckosti, okrem iných podmienok, je aj používanie špecifickej odbornej terminológie, ktorú autorka precízne používa a vysvetľuje z pohľadu viacerých autorov. Výborne zvládla odbornú terminológia a dôsledne ju prezentovala v kvalitne spracovaných teoretických východiskách a ďalších častiach dizertačnej práce.

Dizertačná práca je veľmi podrobná a rozsiahla, s tradičnou štruktúrou a členením. Pozostáva z 208 strán, členená je na 7 kapitol, každá kapitola má niekoľko podkapitol, doplnená 9 funkčnými prílohami. Členenie kapitol zodpovedá vedeckej povahe predkladanej práce, kapitoly logicky objasňujú problematiku od úvodu až po záver. V kapitole 1 Teoreticko-empirická východiska sa v jednotlivých podkapitolách zaoberá ošetrovateľským konceptom komunitnej starostlivosti o ženu po pôrode, historickými súvislosťami komunitnej starostlivosti o ženu po pôrode na území ČR, aktuálnou situáciou ošetrovateľskej komunitnej starostlivosti o ženu po pôrode doma a v zahraničí, charakteristikou a rozdelením popôrodného obdobia, komunitnou

ošetrovateľskou starostlivosťou o ženu po pôrode, managementom komunitnej starostlivosti a kvalitou života ženy po pôrode.

Na spracovanie dizertačnej práce použila 222 aktuálnych domácich a zahraničných zdrojov, zodpovedajúcich predmetu a cieľom jej práce, pričom dôsledne dodržiava citačnú normu. Po stránke štylistickej a jazykovej dizertačná práca spĺňa všetky požiadavky.

- **Nové poznatky, ktoré byly dosaženy v disertační práci**

Celá dizertačná práca je svojim zameraním prvotinou v ošetrovateľskom výskume a celá je cenným prínosom pre teóriu a prax.

- **Závěr (včetně doporučení pro praxi)**

Autorka vynikajúco skĺbila vlastné skúsenosti praktizujúcej pôrodnej asistentky s vedeckým poňatím dizertačnej práce. Vytvorila odporúčania na ďalšie využitie do praxe a navrhla aktivity na presadenie a podporenie komunitnej starostlivosti pôrodných asistentiek starajúcich sa o ženy po pôrode. Smutným zistením z výskumu je fakt, že medzi českými ženami nie je koncept komunitnej ošetrovateľskej starostlivosti pôrodných asistentiek známy. Potešiteľné je, že ženy, ktoré využili komunitnú starostlivosť, udávali ako najprínosnejší pocit materskej náruče, ktorú im pôrodná asistentka poskytla a bol to pocit bezpečného prístavu, pocit ochrany, podpory, zdieľania, pochvaly a pocitu, že ženy nie sú v novej životnej etape samy.

- **Otázky do diskusie**

1. V hypotéze 1 je pojem celkový zdravotný stav veľmi široký. Prioritne sa ním chápe najmä telesný stav, ktorý potrebuje lekársku starostlivosť. Skúste preformulovať túto hypotézu tak, aby v nej dominovali pojmy charakterizujúce najčastejšie problémy, ktoré ste aj zistili a ktoré patria do kompetencie pôrodnej asistentky.
2. S ktorými rituálmi ste sa vo svojej praxi stretli a aké rituály podporujete.

Odporúčam, aby bola dizertačná práce prijatá k obhajobe a na základe úspešnej obhajoby, bol Mgr. Eve Hendrych Lorencovej udelený akademický titul „doctor“, ve zkratce Ph.D., v oboru Ošetrovatelství podle § 47 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů.

V Nitre dňa 31. júla 2019

doc. PhDr. Mária Boledovičová, PhD.